

Mateja med kapniškim okrasjem Lepe dvorane Brezna pri Pogorelcu. FOTO MARKO PRŠINA

Zdravko Bučar

Brezno pri Pogorelcu

Načini, da najdeš vhod v novo brezno so različni, ampak to, kako blizu sem bil nesreči pri odkritju Brezna pri Pogorelcu, je vredno predstaviti.

Bila je vroča avgustovska sreda leta 2017, ko sem šel na teren preizkušat delovanje KATJE, klubskega sistema za iskanje in registracijo jam, ki žal ni več v uporabi. Na vzhodnem pobočju pogorelskih vrhov sem iskal vhode v brezna, z zeleno označene točke lidarskega prikaza terena na mobilnem telefonu, ki je kazal tudi moj trenutni položaj. Hodil sem po zaraščenem gozdu, kot najstnik bulil v zaslon telefona, za vsak primer pa vsake toliko časa dvignil pogled in pri enem od teh odmikov oči od zaslona mi je zastal korak. Pred mano, ampak res pred mano, v mladem bukovju, se je pojavila odprtina, slab meter v premeru. Še en korak in bi čofnil vanjo. Izkazalo se je, da bi bil to padec v 24-metrsko brezno, kjer so na dnu skale in ni telefonskega signala. Si predstavljate, da bi preživel padec in bi hotel poklicati na pomoč?

Vsi majhni vhodi so izredno zanimivi, saj po vsej verjetnosti v brezno ob podrtju stropa ne pade veliko podornega materiala in je potencial za prehod v nadaljevanje večji kot pri velikih vhidih. Zanimivo gor ali dol, moral sem počakati Črta, da se je vrnil iz Črne gore in sva šla notri. Že vhodno brezno je za Kočevski Rog kar globoko, da pa se razširi v dvorano z lepo zasiganim vzporednim kaminom, je še lepše, najbolj pa sva bila vesela, ker je bil med zasiganimi stenami prehod v novo, 23 m globoko brezno. Približno

Dvig iz vhodnega brezna. FOTO MARKO MAJHEN

na polovici brezna nama je zmanjkalo vrvi, kazalo se je nadaljevanje v obliki večje dvorane. Šele čez dobra dva tedna sva kar po službi znova krenila v brezno, tokrat opremljena z novo zalogo vrvi in opremo za izdelavo pritrdišč v sigi. Spustila sva se do dna drugega brezna in malo poplezala, da sva prišla v Lepo dvorano. Zakaj lepa? Ni blatna in je res polno zasigana. Dvorano sva pregledala in na južni strani našla slep, prav tako zasigan rov. Na severu sva morala z vrvjo opremiti prehod v Poševno dvorano, ki se začne strmo, kot pravo brezno, nato se počasi zravna. Med spuščanjem sva naletela na zaplate blata, ki so bile proti dnu bolj pogoste. Poševna dvorana je najširša na srednjem, skoraj ravnem delu, kjer se mešajo odlomljena siga, kapniki in blato in kjer vrv ni več potrebna. Nadaljevala sva prosto med skalami proti dnu Poševne dvorane, kjer se odpre prehod v Blatno dvorano. Zaradi velike količine spolzkega blata sva spuščanje nadaljevala ob vrvi, dokler poševnine na eni strani ni prekinilo brezno z močno korodiranimi stenami. Na drugi strani se je videlo nadaljevanje v zasiganem breznu. Tu sva se morala ustaviti, saj nama je spet zmanjkalo vrvi.

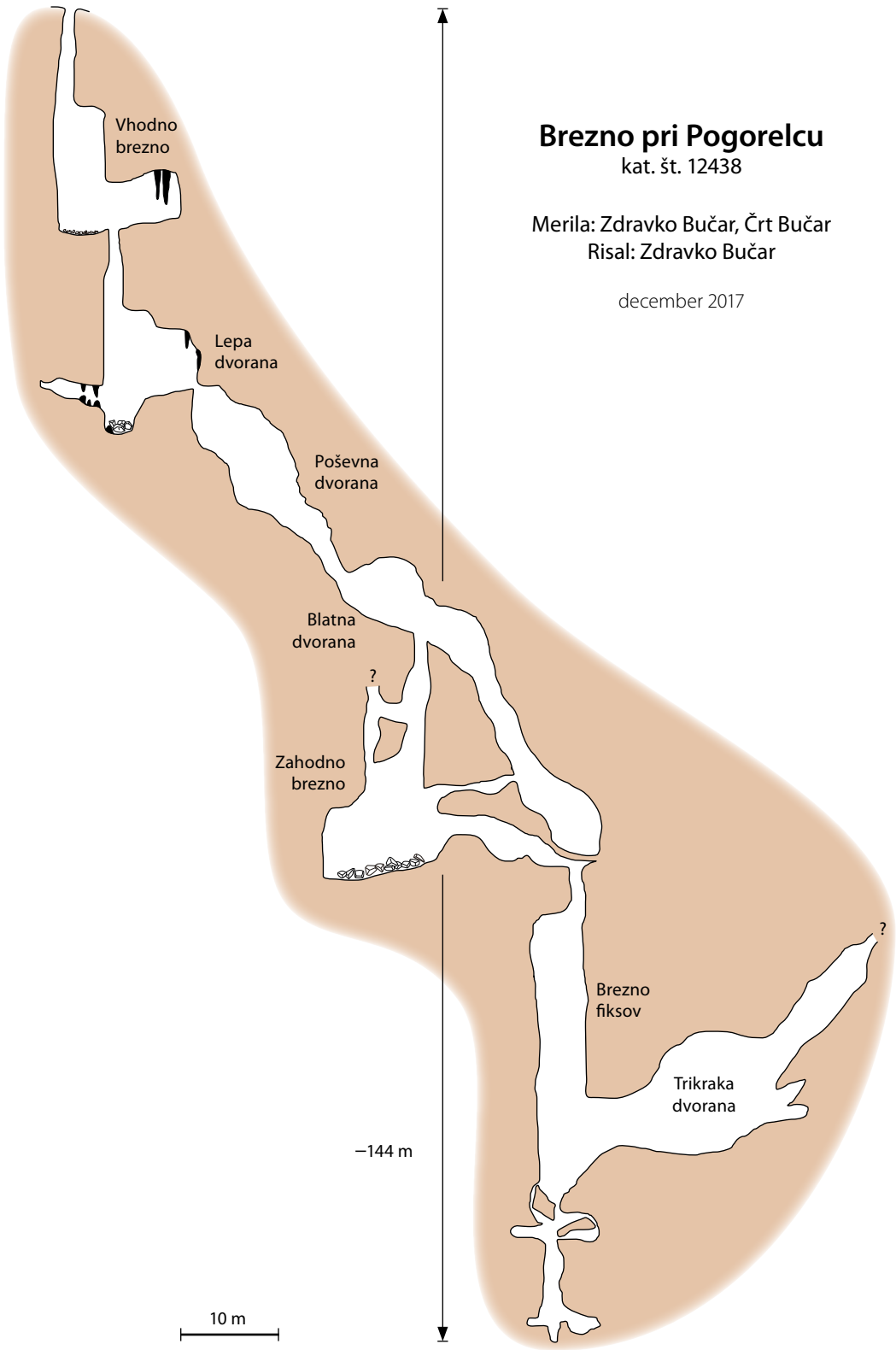
Zdaj je bilo pa že napeto. Dve globoki brezni za pregledat in to na 70 m globine! Naslednji vikend se nama je pridružil še Jože Tomšič – Tom. Opremili smo korozijsko brezno, kjer je laser pokazal 25 m globine. Na dnu smo našli do gležnjev globoko jezerce in na višini dveh metrov prehod v ozek meander. Črt je na vrhu meandra našel prehod v vzporedno zasigano brezno, ki smo ga videli že na predhodni akciji. Tom je na dnu meandra, ki se je zaprl v neprehodno ožino, začutil obetajoč prepah. Soglasno smo se določil, da brezno pustimo opremljeno in se pripravimo na nov delovni obisk.

Veste, kako je septembra? Trgatve, tabori ..., zato smo se Tom, Andrej Gašperič in jaz šele konec meseca zbrali in otovorjeni z vso opremo za širjenje kaminov krenili

Odkritelj Zdravko Bučar v Lepi dvorani. Peter Pršina v vhodnem breznu (desno). FOTO MARKO PRŠINA

Brezno pri Pogorelcu

kat. št. 12438

Merila: Zdravko Bučar, Črt Bučar
Risal: Zdravko Bučar

december 2017

Delno zasigano dno Poševne dvorane. FOTO MARKO PRŠINA

novim dogodivščinam naproti. Tom in Andrej sta se z vso silo lotila meandra in po uri in pol je prvi kamenček že padal vsaj 20 m globoko. Z delom sta trmasto nadaljevala, vendar jima je pred dokončno razširitvijo zmanjkalo energije, v baterijah seveda. Ta čas sem ponovil nekaj meritev in preveril, kako je z vzporednim breznom, v katerega je Črt na prejšnji akciji samo pomolil glavo. Zaključki so bili na obeh deloviščih obetavni: na koncu meandra je zagotovo brezno, po katerem se bomo spustili pod 100 m skupne globine, višje je treba do konca raziskati vzporedno brezno.

Na naslednji akciji, tokrat že v oktobru, sta se dosedanjim raziskovalcem pridružila še Mojca Arlič in Anže Tomšič. Slednji je preopremil nekaj pritrdišč, saj smo pričakovali več obiskov, nato pa smo bili dejavni še na obeh predvidenih deloviščih. Spustili smo se v vzporedno brezno, ki se je žal zaključilo tako na dnu kot v stranskih delih. Več dela smo naredili v meandru, ki smo ga kmalu odprli za prehod v 34 m globoko Brezno fiksov. To deluje, kot da bi bilo v visokogorju. Popolnoma je korozijsko razjedeno, brez sige, skala pa je zelo krušljiva. V njem je zato veliko pritrdišč. Andrej, ki je bil prvopristopnik, se je namučil, da je našel dovolj zdravo skalo za zabijanje fiksov. Zadnje pritrdišče je naredil nad ogromnim odlomom, ki se razširi v Trikrako dvorano. Prvi krak je brezno, po katerem smo prišli, drugi krak je zmerno se dvigajoč poševni rov, usmerjen proti zahodu, tretji krak je proti vzhodu obrnjena dvorana z blatnimi strmimi stenami. Nadaljevanje smo najprej iskali na dnu Brezna fiksov, kjer smo se med skalami, ki so padle z odloma, v močnem pršenju prosto spustili 15 m nižje. Pregledali smo še zahodni rov, ki se je zaključil v strmem kaminu. Brezno smo izmerili do dna Brezna fiksov in namerili 125 m globine.

Novembra, po daljšem sušnem obdobju, smo se odločili izmeriti dele med podornimi bloki in preveriti, kaj lahko naredimo, da se brezno še poglobi. Za vsak

primer smo s sabo vzeli platno, s katerim bi naredil streho, da nas ne bi preveč pralo, a ga na srečo ni bilo treba razpeti. Varno smo opremili prehode med bloki, jih izmerili in na dnu ugotovili, da kopanje ni varno. Na prejšnji akciji dosežena najnižja točka na -144 m se je izkazala za skupno globino brezna. Pregledali smo še vzhodno blatno dvorano, ki ima preveč strme stene za prosto plezanje. Odločili smo se, da brezno razopremimo, opremo operemo in jo damo na voljo za druge objekte. Na tej akciji se je Tomu, Črtu in meni pridružil še Andrej Jaklič.

V juniju 2018 sta se Anže Tomšič in Klemen Mihalič odločila, da bosta v sobotnem popoldnevu s kaminskim plezanjem preverila še oba vprašaja, ki sta ostala iz preteklih akcij. Kot nosač opreme sem se jima pridružil. Brezno smo znova opremili do dna in se lotili pregledovanja in plezanja. Črnina na višini sedmih metrov v vzhodni dvorani se je izkazala za malo večjo polico in žal nič drugega. Lotili smo se še zahodnega rova, kjer se je obetajoči rov zaključil že za prvim ovinkom, po vsega štirih metrih plezanja. Kaj nam je bilo storiti drugega, kot da smo izplezali, brezno pustili opremljeno, saj smo planirali še fotografiranje najbolj markantnih delov jame.

Po več kot letu in pol premora se je končno zbrala skupina za ponovni obisk brezna in fotografiranje. Na tej akciji nas je bilo največ, razen mene sami novinci: Marko in Peter Pršina, Tanja Rukše, Mateja Luzar in jaz smo sestavljali fotografski del ekipe. Miha Rukše in Mitja Remih sta se spustila do dna Trikrake dvorane, kjer sta se stlačila še v eno ožino, vendar ni bilo nadaljevanja, zato sta brezno razopremila. Fotografi smo uspeli priti do dna Blatne dvorane na globini 53 m, ko sta se razopremljevalca že vračala. Če ste bili že kdaj prisotni pri fotografiranju v jami, potem že veste, kako gre ta hec s stativom, bliskavicami, modelom, ki ne miruje, fotografom, ki ni nikoli zadovoljen z narejenim ... No, nekaj je bilo uporabnega, naredili smo še skupinsko in složno razopremili brezno.

Nekaj osnovnih podatkov: 9 akcij, 30 spustov, 14 različnih jamarjev. Najštevilčnejša je bila fotografska akcija, ko nas je bilo v jami naenkrat sedem. Globina 144 m, dolžina rofov 337 m.

Zadovoljni obrazi fotografsko-raziskovalne ekipe v covid-19 januarju 2020. FOTO MARKO PRŠINA